

АНОТАЦІЯ

Бакумець А. Ю. Жанрово-стильові особливості хорових циклів українських композиторів кінця ХХ – початку ХХІ століття. –
Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 Музичне мистецтво. Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв, Міністерство культури та інформаційної політики України. Київ, 2021.

Українська хорова музика останніх десятиліть як одна з найважливіших царин сучасної художньої творчості перебуває в зоні перетину дослідницьких інтересів. Теоретичне музикознавство зауважує в ній тенденції до оновлення вже сформованих жанрових інваріантів та появи нових, нетипових зразків жанрового синтезу. У хорознавстві вивчення сучасної композиторської творчості є найважливішим завданням не тільки в науково-дослідницькому ракурсі, але й з перспективи виконавської практики, бо остаточною метою різнобічних і багатоаспектних теоретичних досліджень є практичне використання результатів аналізу хорових композицій для створення аргументованих і художньо достовірних інтерпретацій.

Для сучасних музичних творів, у тому числі й хорових циклів, характерним є синтез мистецтв та інтертекстуальність. У процесі жанрового взаємозбагачення хорові цикли зазнають впливу з боку великих вокально-симфонічних жанрів, в них органічно поєднуються різні види мистецтв, взаємодіють українські та іншомовні вербальні компоненти, співіснують сакральне і світське начала, а, отже, відбувається синестетичне поєднання текстів різних культурних епох.

Науковим завданням дисертації є жанрово-стильова характеристика хорового циклу в новітній українській музиці.

Теоретичними підвалинами роботи стали фундаментальні дослідження з теорії жанру і стилю в музичному мистецтві (Б. Асаф'єв, М. Арановський, М. Бахтін, В. Бобровський, О. Коменда, І. Коханик, О. Лігус, М. Лобанова, Л. Мазель, М. Михайлов, В. Москаленко, Є. Назайкінський, С. Павлишин, О. Руч'євська, С. Скребков, А. Сохор, І. Способін, Б. Сюта, С. Тишко, С. Шип та ін.), циклу і циклічності в музиці (В. Бобровський, Н. Герасимова-Персидська, Н. Горюхіна, М. Ілечко, І. Коханик, А. Кравченко, Л. Мазель, В. Москаленко, Є. Назайкінський, С. Павлишин, Л. Пархоменко, О. Руч'євська, С. Скребков, І. Способін, Б. Сюта, С. Шип та ін.).

Модус циклічності в музиці має давню історію, адже він слугував «ментальним» каркасом для західноєвропейських хорових жанрів, таких як меса, ораторія, кантата. На українському ґрунті становлення хорового циклу припадає на часи бароко (партесний концерт) і класицизму (хоровий концерт), його розвиток в нових жанрових іпостасях продовжується у ХІХ та ХХ ст. Українська хорова музика на сьогоднішній день є найбільш дослідженою серед усіх видів музичного мистецтва. Ґрунтовні студії Н. Герасимової-Персидської, М. Загайкевич, Л. Кияновської, Л. Корній, Л. Пархоменко, О. Цалай-Якименко, О. Шреєр-Ткаченко присвячені «життю» хорової музики в добу бароко, роботи Г. Батичко, В. Бойка, М. Варакути, В. Осипенко, О. Шуміліної, М. Юрченка – духовному хоровому концерту доби класицизму. Хорове мистецтво ХІХ ст. розглянуто у працях Л. Архимович, В. Бойка, М. Гордійчука, М. Загайкевич, Т. Каришевої, Л. Кияновської, М. Черепанина, Т. Шеффер, Л. Яросевич та ін., хорова музика ХХ – початку ХХІ ст. стала предметом наукових рефлексій О. Афоніної, Б. Аксьонова, О. Бенч, О. Берегової, М. Гордійчука, Н. Горюхіної, В. Золочевського, О. Зосім, Я. Кириленко, Л. Кияновської, О. Козаренка, А. Лашенка, Л. Пархоменко, Л. Серганюк, І. Сікорської, А. Терещенко, Ю. Щириці та ін. Попри значний масив наукових праць, присвячених українській хоровій музиці, динаміка розвитку хорового циклу в його сформованих стабільних і мобільних

компонентах, які впливають на жанрову та стильову специфіку твору, на сьогодні лишається «за кадром».

Музичний цикл, у тому числі й хоровий, характеризується такими параметрами: наявність самостійних частин, що контрастують між собою, об'єднання частин єдиним задумом твору та внутрішньою музично-стильовою ідеєю. Саме ця якість відрізняє цикл від інших багаточастинних творів – збірки або альбому. Діалектично складний характер циклу виявляється у поєднанні в ньому дискретності і безперервності.

У хорових циклах сучасних українських композиторів жанрові константи змінюються у зв'язку з новими змістовими парадигмами, які, у свою чергу, впливають на послаблення структурних принципів жанрової моделі, а тому на перший план виходить семантичний рівень. Хоровий цикл у постмодерному вияві відзначений індивідуальністю драматургічного та жанрово-стильового рішення, при цьому він, як правило, не відхиляється від усталеної моделі, яка є впізнаваною.

Розмежовано поняття циклічний хоровий твір, де циклічність є принципом формотворення, та хоровий цикл (С. Щітова), в якому авторська жанрова номінація формує нову жанрову модель – індивідуалізовану жанрову форму (О. Батовська). Нова жанрово-стильова модель (С. Салдан) формується за індивідуальним жанровим стилем (С. Шип), де стиль виступає елементом жанрової єдності (Б. Сюта).

Така метажанрова структура характеризує мультимедіальну модель художньої цілісності в циклічних хорових творах композиторів кінця ХХ – початку ХХІ ст. Мультимедіальність стає композиційно-драматургічним принципом організації у хоровому циклі. Ключовий фактор циклізації – єдність текстів різних видів мистецтв (синестетичне поєднання давньої музичної монодії і принципів виразності фрескового мистецтва), співіснування вербальних компонентів, що репрезентують різні типи культури – церковну (православну та католицьку), світську, народну, поєднання традицій духовної музики (знаменний розспів, антифонний та респонсорний

типи співу) та засобів сучасної композиторської техніки (сонорика і тембровий звукопис, акустичні ефекти й електронні звучання).

Проаналізовано процес формування хорових циклічних жанрів в українській музичній культурі. Окреслено основні етапи формування та розвитку хорового циклу: партесного концерту XVII – першої половини XVIII ст. для хору *a cappella*, який складається з ряду контрастних епізодів; класичного хорового концерту другої половини XVIII ст. – три- та чотиричастинного хорового циклу, де домінує контрастний принцип зіставлення частин.

Розглянуто шляхи розвитку світської хорової музики XIX ст. Вказано на синтез класицистичних та романтичних рис, характерний як для духовних, так і світських жанрів. Поряд з показовими атрибутами попередньої доби – ясною композиційною логікою, стрункою симетричністю форм, функціональністю гармонічної мови й акордовим викладом фактури, хорові твори збагачуються суб'єктивним ліризмом та емоційною індивідуальністю – маркерами романтизму, що проявляються у надзвичайній виразності плинних мелодичних ліній, збагаченні ладо-гармонічної канви.

Беззаперечним є вплив фольклорного середовища: національні мотиви пронизують усю хорову музику XIX ст. Ще одним проявом романтичних тенденцій стає оновлення жанрової системи. Виникає жанр хорової мініатюри, яка стає основою для утворення хорового циклу. Надано загальну характеристику жанрам світського хорового циклу та циклічної кантати на прикладі «Жовніра» М. Вериківського та «Радуйся, ниво неполитая» М. Лисенка.

Проаналізовано еволюцію духовних та світських хорових циклів в українській музиці XX ст. Висвітлено діяльність західної діаспори й розвиток хорових циклів духовного змісту в творчості митців-емігрантів. Зазначено, що хорові твори початку XX ст. періоду відрізняються посилення інтересу до суспільно значимих та філософських тем. Охарактеризовано розвиток української хорової музики в радянську добу.

Окреслено новітні тенденції розвитку хорового мистецтва у другій половині ХХ ст. Серед них – тяжіння до великих циклічних композицій на тексти відомих поетів (класиків і сучасників), хорових програмних циклів на тему «Пори року», звернення до фольклору. Цей період відзначений формуванням необарокового хорового концерту, створеного у традиціях українського духовного концерту, а також розширенням жанрової палітри хорових циклічних творів – від камерних (камерна кантата, диптих) до монументальних циклів (ораторія, літургія, концерт, фреска, хорова опера, хорова сюїта). Хорові цикли тяжіють до тотальної симфонізації та міжжанрової взаємодії.

Охарактеризовано жанрово-стильові різновиди хорових творів українських композиторів кінця ХХ – початку ХХІ ст. В них утверджується інваріантний взаємозв'язок з моделями минулих епох – барокового, класицистичного, романтичного хорового концертів.

Зазначено, що у цей період українська хорова музика збагачується циклічними кантатами на вірші сучасних українських поетів та музично-поетичною «Шевченкіаною». «Неофольклорна хвиля» інспірована пошуком нових смислів прадавніх традицій, сучасного бачення фольклорно-звичаєвих архетипів українців, а також реконструкцією глибинних пластів співочої обрядової культури українців.

Розширюється жанрова палітра хорових циклів, представлена духовними творами для хорів *a cappella* на канонічні латинські та церковнослов'янські тексти, позабогослужбовими опусами на біблійні тексти, які презентують напрям «нової сакральності». Композитори у творах духовної тематики звертаються до символічно-сакральних модусів – усталених історичних жанрових архетипів меси, реквієму, хорового концерту, літургічних піснеспівів). Драматургія оновленого духовного концерту побудована за принципом контрасту-зіставлення особистого / загального, суб'єктивного / об'єктивного, де максимально повно продемонстровано всі ансамблеві можливості хору, а хорове концертування засноване на синтезі

принципів віртуозності та колористики. Зазначено, що «неосакральна» модель сучасної української музики стала проявом стильової тенденції постмодернізму у творчості українських композиторів кінця ХХ – початку ХХІ ст.

Конкретизовано загальні жанрово-стильові тенденції композиційно-драматургічних і семантичних особливостей хорових циклічних творів.

Концепт «пори року» у хорових творах українських композиторів другої половини ХХ ст. реалізується у трьох вимірах – змістовному, формотворчому та стильовому. Змістовний вимір відображає філософську ідею вічності й циклічній повторюваності та є універсальним для усіх проаналізованих хорових циклів; формотворчий виявляється у зверненні композиторів до чотиричастинного хорового циклу, де частини поєднуються за принципом сюїтності; стильовий параметр дозволяє виокремити три типи творів. У циклах, що орієнтуються на романтичну стилістику, переважає пейзажна образність (хорові цикли Бориса Лятошинського та Тараса Кравцова); неофольклорні твори (хорові цикли Лесі Дичко та Валентини Мартинюк) апелюють до архаїчних народних уявлень природного циклу; інтелектуальна полістильова гра вирізняє хоровий цикл Мирослава Скорика, а також певною мірою представлена в творах В. Мартинюк та Т. Кравцова. Усі названі цикли відзначаються індивідуальним прочитанням універсальної ідеї циклічності.

На основі аналізу семантичних та композиційно-драматургічних особливостей хорового циклу «Фрески Києва» (2016) Віктора Степура визначено, що характерною ознакою хорового письма композитора є синестетичне поєднання художніх принципів музичного (давня церковна монодія) та візуального (фреска) мистецтв. Воно виявляється через інтермедіальність архітектонічно-композиційної організації твору.

Вербальний компонент хорового циклу Валентини Мартинюк пов'язаний його темою й ідеєю, що відображено в назві збірки – «Молюсь за Україну» (2005). Важливого значення для музики п'яти хорових мініатюр циклу набуває ідея відтворення різноманітних звукообразів – знаменного

співу, церковних дзвонів, «гукання» прадавніх весняних обрядів, сонорних ефектів пробудження природи, колискової Матері-України, які вибудовані у цілісну драматургічну лінію, що об'єднує п'ять частин твору в цикл.

Утілення духовного змісту у світському хоровому циклі спостерігаємо у творі Ірини Алексійчук «Листи із мушлі» (2005), для якого характерний не лише тонкий звукопис та символізм, а й особлива молитовна зосередженість, що дозволяє говорити молитовний дискурс у творі. Поєднання сучасної композиторської техніки із традиціями духовної музики у хоровому письмі (зокрема, антифонним співом і знаменним розспівом), використання широкого спектру сучасних виражальних засобів (сонорика, тембровий звукопис) зробили твір І. Алексійчук зразком високохудожньої медитативної лірики, що справедливо вважається однією з перлин сучасної української хорової музики.

На прикладі циклу Вікторії Польової «Світлі піснеспіви» (2015) прослідковано особливості втілення ідеї медитативності в межах молитовного дискурсу. Прийоми хорового письма, використані у творі, а саме поєднання закритого і відкритого звуку, сольного й ансамблевого звучання (традиція респонсорного співу), зіставлення різних груп хору, поділ хору на два півхори (традиція антифонного співу), формують звуковий простір, який репрезентує багатовікову національну музичну традицію – від давньої православної монодії до сонорика електронних звучань. Глибина символічного втілення художньої ідеї, поєднання європейської й української музичних традицій, використання низки сучасних виражальних засобів дозволили авторці у творі «Світлі піснеспіви» досягнути високого рівня музичного узагальнення, що дає підстави вважати його однією з вершин української музики ХХІ ст.

Сучасним хоровим циклам притаманне стильове розмаїття, співіснування різних естетичних концепцій (авангард і неоромантизм, необароко й сонористика) і сполучення їх у художньому просторі одного твору. У цьому виявляється естетика постмодернізму з характерними для неї пошуками смислової глибини та поєднанням кардинально протилежних стильових тенденцій. Сучасна українська хорова музика в процесі свого

оновлення знаменує відродження традицій та одночасне їх переосмислення відповідно до духу епохи.

Ключові слова: українська хорова музика, хоровий цикл, хоровий концерт, програмність, хорове концертування, метажанрова модель, мультимедіальність, постмодернізм.

SUMMARY

Bakumets A. Yu. Genre and style features of Ukrainian composers' choral cycles of the late 20th – early 21st centuries. – The Qualifying Scientific Work on the Rights of the Manuscript.

Dissertation for a Doctor of Philosophy Degree: Specialty 025 Music art. – National Academy of Culture and Arts Management, Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine, Kyiv, 2021.

Ukrainian choral music of recent decades as one of the most important fields of modern art is in the area of intersection of study interests. Theoretical musicology notices in it tendencies to updating of already formed genre invariants and appearance of new, atypical samples of genre synthesis. In chorology, the study of modern compositional creative work is the most important task not only from a scientific-research perspective, but also from the perspective of performing practice, because the ultimate goal of diverse and multifaceted theoretical study is the practical use of the results of the analysis of choral compositions to create reasoned and artistically reliable interpretations.

Modern musical works, including choral cycles, are characterized by a synthesis of arts and intertextuality. In the process of genre enrichment, choral cycles are influenced by large vocal-symphonic genres, they organically combine different arts, Ukrainian and foreign verbal components interact, sacred and secular principles coexist, and, consequently, there is a synesthetic combination of texts from different cultural periods.

The scientific objective of the dissertation is the genre and style characteristics of the choral cycle in modern Ukrainian music.

The theoretical foundations of the work were fundamental study on the theory of genre and style in music (B. Asafiev, M. Aranovskyi, M. Bakhtin, V. Bobrovskyi, O. Komenda, I. Kokhanyk, O. Lihus, M. Lobanova, L. Mazel, M. Mykhailov, V. Moskalenko, Ye. Nazaikinskyi, S. Pavlyshyn, O. Ruchievska, S. Skrebkov, A. Sokhor, I. Sposobin, B. Siuta, S. Tyshko, S. Shyp, etc.), cycle and cyclicity in music (V. Bobrovskyi, N. Herasymova-Persydska, N. Horiukhina, M. Ilichko, I. Kokhanyk, A. Kravchenko, L. Mazel, V. Moskalenko, Ye. Nazaikinskyi, S. Pavlyshyn, L. Parkhomenko, O. Ruchievska, S. Skrebkov, I. Sposobin, B. Siuta, S. Shyp, etc.).

The mode of cyclic nature in music has a long history, because it served as a "mental" framework for Western European choral genres, such as mass, oratorio, cantata. On Ukrainian ground, the formation of the choral cycle dates back to the Baroque (party concert) and classicism (choral concert), its development in new genre guises continues in the 19th and 20th centuries. Today Ukrainian choral music is the most explored among all the types of music art. Thorough studies of N. Herasymova-Persydska, M. Zahaikevych, L. Kyianovska, L. Kornii, L. Parkhomenko, O. Tsalai-Yakymenko, O. Shreier-Tkachenko are devoted to the "life" of choral music in the Baroque period. The works of H. Batychko, V. Boiko, M. Varakuta, V. Osypenko, O. Shumilina, M. Yurchenko are devoted to a spiritual choral concert of the period of Classicism. Choral art of the 19th century is considered in the works L. Arkhymovych, V. Boiko, M. Hordiichuk, M. Zahaikevych, T. Karysheva, L. Kyianovska, M. Cherepanyn, T. Sheffer, L. Yarosevych, etc. Choral music of the 20th – early 21st centuries became the subject of scientific reflections of O. Afonina, B. Aksionov, O. Bench, O. Berehova, M. Hordiichuk, N. Horiukhina, V. Zolochevskyi, O. Zosim, Ya. Kyrylenko, L. Kyianovska, O. Kozarenko, A. Lashchenko, L. Parkhomenko, L. Serhaniuk, I. Sikorska, A. Tereshchenko, Yu. Shchyrytsia and others. Despite of a significant array of scientific works devoted to Ukrainian choral music, the dynamics of the

choral cycle in its formed stable and mobile components that affect the genre and stylistic specificity of the work, today remains "behind the scenes".

The musical cycle, including the choral one, is characterized by the following criteria: the presence of independent parts that contrast with each other, the union of parts with a single idea of the work and the inner musical and stylistic idea. This quality distinguishes the cycle from other multi-part works – collections or albums. The dialectically complex nature of the cycle manifests in the combination of discreteness and continuity.

In the choral cycles of contemporary Ukrainian composers, genre constants change due to new semantic paradigms, which, in turn, affect the weakening of the structural principles of the genre model, and therefore the semantic level comes to the fore. The choral cycle in the postmodern manifestation is marked by the individuality of the dramatic and genre-style solution, and it, as a rule, does not deviate from the established model, which is recognizable.

The paper distinguishes the notion of cyclic choral work, where cyclicality is the principle of formation, and choral cycle (S. Shchitova), in which the author's genre nomination forms a new genre model – individualized genre form (O. Batovska). The new genre and style model (S. Saldan) is formed according to the individual genre style (S. Shyp), where the style is an element of genre unity (B. Siuta).

This meta-genre structure characterizes the multimedia model of artistic integrity in the cyclical choral works of composers of the late 20th – early 21st centuries. Multimedia becomes a compositional and dramatic principle of organization in the choral cycle. The key factor of cyclization is the unity of texts of different arts (synesthetic combination of ancient musical monody and principles of expressiveness of fresco art), coexistence of verbal components representing different types of culture – church (Orthodox and Catholic), secular, folk, and combination of traditions of spiritual music (significant chant, antiphonal and responsive types of singing) and means of modern compositional techniques (sonorism and timbre sound, acoustic effects and electronic sounds).

The author analyzed the process of formation of choral cyclic genres in Ukrainian musical culture. In addition, the author outlined the main stages of formation and development of the choral cycle. The party concert was formed during the 17th – first half of the 18th century for a cappella choir, which consists of a series of contrasting episodes. Classical choral concert was formed during the second half of the 18th century: three-part and four-part choral cycle, where the contrasting principle of comparison of parts dominates.

The paper considers the ways of development of secular choral music of the 19th century. It pointed out the synthesis of classicist and romantic features, characteristic of both spiritual and secular genres. Along with the demonstrative attributes of the previous period – clear compositional logic, harmonious symmetry of forms, functionality of harmonious language and chordal presentation of texture, choral works are enriched by subjective lyricism and emotional individuality – markers of romanticism, manifested in the extreme expressiveness of flowing melodic lines, enrichment of the harmonic canvas.

The influence of the folklore environment is indisputable: national motifs permeate all the choral music of the 19th century. Another manifestation of romantic tendencies is the renewal of the genre system. There is a genre of choral miniature that becomes the basis for the choral cycle formation. The general characteristics of the genres of secular choral cycle and cyclic cantata are given on the example of "Zhovnir" by M. Verykivskyi and "Raduisia, nyvo nepolytaia" by M. Lysenko.

This paper analyzes the evolution of spiritual and secular choral cycles in the Ukrainian music of the 20th century. It highlighted the activity of the Western diaspora and the development of choral cycles of spiritual content in the works of emigrant artists. It is noted that the choral works of the early 20th century differ in increasing interest in socially significant and philosophical topics. It described the development of Ukrainian choral music in the Soviet era.

The author outlined the latest tendencies in the development of choral art in the second half of the 20th century. The attraction to large cyclical compositions on the texts of famous poets (classics and contemporaries), choral program cycles on

the theme of «Seasons», an appeal to folklore are among them. This period was marked by the formation of neo-baroque choral concert, created in the tradition of Ukrainian spiritual concert, as well as expanding the genre palette of choral cyclic works – from chamber (chamber cantata, diptych) to monumental cycles (oratorio, liturgy, concert, fresco, choral opera, choral suite). Choral cycles tend to total symphony and inter-genre interaction.

The author characterized genre and style varieties of choral works of Ukrainian composers of the late 20th – early 21st centuries. They establish an invariant relationship with the models of past periods – baroque, classical, romantic choral concerts.

It should be noted that during this period Ukrainian choral music is enriched by cyclic cantatas based on the poems of modern Ukrainian poets and musical-poetic "Shevchenkiana". The "neo-folklore wave" was inspired by the search for new meanings of ancient traditions, a modern vision of folklore and customary archetypes of Ukrainians, as well as the reconstruction of the deep layers of the singing ritual culture of Ukrainians.

Represented by spiritual works for choirs *a cappella* for canonical Latin and Church Slavonic texts, by extra-liturgical opuses for biblical texts, which present the direction of the "new sacredness" the genre palette of choral cycles expands. In spiritual theme works composers turn to symbolic-sacred modes – established historical genre archetypes of Mass, requiem, choral concert, liturgical chants). The drama of the renewed spiritual concert bases on the principle of contrast-comparison of personal / general, subjective / objective, where all the ensemble capabilities of the choir are fully demonstrated, and the choral concert is based on a synthesis of virtuosity and colour. The paper notes that the "neo-sacred" model of contemporary Ukrainian music became a manifestation of the stylistic tendency of postmodernism in the works of Ukrainian composers of the late 20th – early 21st century.

The author concretized general genre and style tendencies of compositional-dramaturgical and semantic features of choral cyclic works.

The concept of "season" in the choral works of Ukrainian composers of the second half of the 20th century is realized in three dimensions – meaningful, formative and stylistic. The meaningful dimension reflects the philosophical idea of eternity and cyclical repetition and is universal for all analysed choral cycles; formative dimension reflects the appeal of composers to a four-part choral cycle, where the parts unite on the suite principle; style parameter allows distinguishing three types of works. The cycles focused on romantic stylistics are based on the predominance of landscape imagery (choral cycles of Borys Liatoshynskyi and Taras Kravtsov); neo-folklore works (choral cycles by Lesia Dychko and Valentyna Martyniuk) appeal to archaic folk ideas of the natural cycle; intellectual polystylistic play distinguishes the choral cycle of Myroslav Skoryk, and to some extent is represented in the works of V. Martyniuk and T. Kravtsov. An individual interpretation of the universal idea of cyclicity marks all these cycles.

The analysis of semantic and compositional-dramatic features of the choral cycle "Frescoes of Kyiv" (2016) by Victor Stepurko determined that a characteristic feature of the composer's choral writing is a synesthetic combination of artistic principles of music (ancient church monody) and visual (fresco) arts. It appears through the intermediality of the architectural and compositional organization of the work.

The verbal component of Valentyna Martyniuk's choral cycle is connected with its theme and idea, which is reflected in the title of the collection – "I Pray for Ukraine" (2005). The idea of reproduction of various sound images becomes important for the music of the five choral miniatures of the cycle, for example, symbolic singing, church bells, "shouting" of ancient spring rites, sonorous effects of awakening of nature, lullabies of Mother Ukraine, which are built into a single dramatic line, uniting five parts of the work in a cycle.

The embodiment of spiritual content in the secular choral cycle can be observed in the work of Iryna Aleksiihuk "Letters from a shell" (2005), which is characterized by not only subtle sound and symbolism, but also a special prayerful concentration, which allows speaking prayer discourse in the work. The combination

of modern compositional techniques with the traditions of sacred music in choral writing (in particular, antiphonal singing and significant singing), the use of a wide range of modern means of expression (sonorism, timbre) made the work of I. Aleksiichuk a model of highly artistic meditative lyrics, which is rightly considered one of the pearls. Ukrainian choral music.

Viktoriia Poliova's cycle "Light Songs" (2015) shows the peculiarities of the embodiment of the meditation idea within the prayer discourse. The choral writing techniques used in the work, namely the combination of closed and open sound, solo and ensemble sound (responsorial singing tradition), comparison of different choir groups, division of the choir into two hemispheres (antiphony singing tradition) form a sound space. The sound space represents centuries-old national musical tradition: from the ancient Orthodox monody to the sonorism of electronic sounds. The depth of the symbolic embodiment of the artistic idea, the combination of European and Ukrainian musical traditions, the use of a number of modern means of expression allowed the author to achieve a high level of musical generalization in the cycle "Light Songs". It gives reason to consider it one of the peaks of Ukrainian music of the 21st century.

Modern choral cycles are characterized by stylistic diversity, coexistence of different aesthetic concepts (avant-garde and neo-romanticism, neo-baroque and sonorism) and their combination in the artistic space of one work. This reveals the aesthetics of postmodernism with its characteristic search for semantic depth and a combination of radically opposite stylistic tendencies. Modern Ukrainian choral music in the process of its renewal marks the revival of traditions and their simultaneous rethinking in accordance with the spirit of the period.

Key words: Ukrainian choral music, choral cycle, choral cycle, program music, choral concerting, meta-genre model, multimedia, postmodernism.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Бакумець А. Ю. Концепція циклічності у хорових творах з назвою «Пори року» (на матеріалі музики українських композиторів другої половини ХХ століття). *Мистецтвознавчі записки*: зб. наук. пр. Київ : Міленіум, 2018. Вип. 34. С. 292–301.

2. Бакумець А. Ю. Хорова збірка Валентини Мартинюк «Молюсь за Україну» (на вірші різних авторів) в аспекті циклізації. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка*. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2019. № 1. Вип. 40. С. 128–135.

Стаття в іноземному науковому періодичному виданні

3. Бакумець А. Інтермедіальний простір хорового циклу Віктора Степурка «Фрески Києва». *Spheres of culture*. 2019. Vol. 19. P. 201–210.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

4. Бакумець А. Ю. До постановки проблеми жанрово-стильових особливостей хорових циклів українських композиторів. *Культурно-мистецькі обрії*: зб. матеріалів Міжнар. наук.-теоретич. конф., 24 листопада 2017 р. Київ : НАКККіМ, 2017. С. 5–7.

5. Бакумець А. Ю. Хоровий цикл Мирослава Скорика «Пори року». *Культурно-мистецьке середовище: творчість та технології*: матеріали

XI Міжнар. наук.-творчої конф., 12 квітня 2018 р. Київ : НАКККіМ, 2018. С. 43–45.

6. Бакумець А. Ю. «Пори року»: композиційна цілісність хорових творів українських композиторів. *Художня культура і мистецька освіта: традиції та сучасність*: зб. матеріалів VII Міжнар. наук.-творч. конф., Київ, 20–21 листопада 2018 р. Київ : НАКККіМ, 2018. С. 78–81.

7. Бакумець А. Ю. Особливості музичного втілення образів природи у циклічних хорових творах Мирослава Скорика та Валентини Мартинюк. *Тези XIX Міжнародної науково-практичної конференції «Молоді музикознавці»* (9–11 січня 2019 р.). Київ : Київський інститут музики ім. Р. М. Глієра, 2019. С. 15–16.

8. Бакумець А. Ю. Жанрово-стильова палітра хорової творчості Валентини Мартинюк. *Культурно-мистецьке середовище: творчість та технології*: матеріали XII Міжнар. наук.-творчої конф., 15 травня 2019 р. Київ : НАКККіМ, 2019. С. 25–26.

9. Бакумець А. Ю. Індивідуальні композиційні засоби циклізації у творах Валентини Мартинюк. *Сучасний культурний простір у мистецтвознавчому дискурсі*: зб. матеріалів Міжнар. дистанц. наук.-практ. конф., Київ, 14 листопада 2019 р. Київ : НАКККіМ, 2019. С. 56–58.

10. Бакумець А. Ю. «Київські фрески» Віктора Степурка в аспекті композиційної цілісності. *Тези XX Міжнародної науково-практичної конференції «Молоді музикознавці»* (8–10 січня 2020 р.). Київ : Київська муніципальна академія музики ім. Р. М. Глієра, 2020. С. 12–14.